

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Věc v právním smyslu ve vztahu k autorskému právu

Nově přijatý zákon č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník (dále jen „Nový OZ“) přináší řadu změn. Jednou z nich je i nová úprava věci v právním smyslu (upravená zejména v ustanoveních § 489 a § 496 Nového OZ). Účelem tohoto článku je zamyslet se nad tím, zda navržená změna úpravy věci v právním smyslu bude mít vliv i na vnímání a postavení autorských práv.

Autorská práva a zákon č. [40/1964](#) Sb., Občanský zákoník

Podle zákona č. [40/1964](#) Sb., Občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „OZ“) jsou v souladu s § 118 odst. 1 OZ předmětem občanskoprávních vztahů pouze věci, práva, pokud to jejich povaha připouští nebo jiné majetkové hodnoty a navíc i zvláštní kategorie bytů a nebytových prostor (§ 118 odst. 2 OZ). Kam zařadit podle tohoto vymezení např. autorské dílo, resp. výtvar duševní činnosti autora? Dříve než se budu zabývat touto otázkou, je nezbytné zde připomenout, že autorské dílo je předmětem autorského práva, jehož obsah tvoří jak práva majetková, tak i výlučná osobnostní práva autora (§ 10 zákona č. [121/2000](#) Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „AZ“)). Právě osobnostní práva autora jsou práva nepřevoditelná, kterých se autor nemůže vzdát, (viz § 10 AZ) důsledkem čehož autor může disponovat pouze se svými majetkovými autorskými právy, a to prostřednictvím licence. Ovšem i nabyvatel majetkových autorských práv z licence musí vždy brát ohled na osobnostní autorská práva autora (např. typicky musí uvádět jméno autora u příslušného autorského díla).

Podle některých názorů[1] je autorské dílo hodnotou nemajetkovou, proto pro ni neplatí stejný právní režim jako pro věc, majetkové právo nebo jinou majetkovou hodnotu podle OZ.

Autoři komentáře k OZ[2] zastávají jiný názor, jelikož usuzují, že z ustanovení OZ a z dalších občanskoprávních předpisů vyplývá, že předmětem občanskoprávních vztahů mohou být i nehmotné statky, mezi které řadí i výsledky duševní autorské činnosti. Ovšem mlčí o tom, zda tyto výsledky lze podřadit pod jednu z kategorií předmětu občanskoprávních vztahů podle § 118 OZ.

A konečně autoři komentáře k AZ[3] se zabývají myšlenkou podřazení autorských práv pod věci movité ve smyslu OZ. Nicméně závěrem autoři přiznávají, že vzhledem k pozitivní úpravě věci v OZ nelze autorské právo do této skupiny předmětů občanskoprávních vztahů podřadit.

I přes výše uvedené rozdílné názory různých autorů by se dalo spíše tedy usuzovat, že v případě autorského díla se jedná o svébytnou kategorii, která nemůže být předmětem občanskoprávních

vztahů, jelikož to výše popsaná povaha autorského práva vzhledem k existenci osobnostních práv autora, která jsou neoddělitelnou součástí práv autora, nepřipouští.

Autorská práva a zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Nový OZ opouští dělení předmětu občanskoprávních vztahů na věci, práva a jiné majetkové hodnoty, doplněné navíc o zvláštní kategorii bytů a nebytových prostor. Pouze definuje věc v právním smyslu. Podle § 489 Nového OZ „*Věc v právním smyslu ... je vše, co je rozdílné od osoby a slouží potřebě lidí.*“. Nový OZ tedy přichází se širokým vymezením věci v právním smyslu, která zahrnuje jak hmotné, tak i nehmotné věci (např. předměty spadající do kategorií průmyslového vlastnictví atd.). Chápání i nehmotných věcí jako věcí v právním smyslu potvrzuje ustanovení § 496 Nového OZ, které výslovně dělí věci na hmotné a nehmotné. Podle § 496 Nového OZ „*Hmotná věc je ovladatelná část vnějšího světa, která má povahu samostatného předmětu, zatímco „Nehmotné věci jsou práva, jejichž povaha to připouští, a jiné věci bez hmotné podstaty.*“ Nový OZ se tedy vydal cestou vyčerpávající definice hmotné věci a věci. Věci, které nevyhovují definici hmotné věci, jsou pak a contrario věcmi nehmotnými.

Nové vymezení věci v právním smyslu lépe odpovídá praktickým potřebám při aplikaci práva, a jako konstatuje důvodová zpráva[4] k § 489 Nového OZ, „...navržené pojetí věci v právním smyslu a způsobilého předmětu vlastnictví plně konvenuje čl. 11 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a odpovídá i pojetí mezinárodních smluv na ochranu vlastnictví a řadě nadnárodních úprav...“.

Výslovné podřazení nehmotných statků pod věc v právním smyslu je tedy výrazným posunem oproti OZ. Je ovšem taková změna zásadní i z pohledu autorských práv?

Na první pohled by se mohlo zdát, že i např. dílo autora bude nově věcí v právním smyslu jako nehmotný statek. Domnívám se, že tak tomu ovšem není. Podle důvodové zprávy k Novému OZ je věcí v právním smyslu to, čeho se mohou týkat subjektivní majetková práva, především právo vlastnické. Obecně je pro věc v právním smyslu typické, že si ji lze přivlastnit. Jak již bylo výše řečeno, podle AZ je autorské právo souborem majetkových a osobnostních práv autora. A právě existence těchto osobnostních práv autora vedle jeho majetkových autorských práv má za následek, že duševní výtvar autor v podobě autorského díla, které je předmětem autorského práva, není možné podřadit pod definici věci podle Nového OZ.

Zastávám tedy názor, že nehmotnou věcí podle Nového OZ budou tedy práva duševního vlastnictví jiná, než autorská, jako např. předměty průmyslového vlastnictví (ochranná známka atd.).

Nicméně lze dodat, že nehmotnou věcí v právním smyslu podle Nového OZ (konkrétně právy „...jejichž povaha to připouští...“) jsou majetková práva, ke kterým lze zařadit např. i autorskoprávní licenci, jejímž prostřednictvím dochází k dispozici pouze s majetkovými autorskými právy, zatímco osobnostní práva autora zůstávají licenci nedotčena.

Ve vztahu k autorskému právu stojí za zmínku ještě nová úprava licence k předmětům průmyslového vlastnictví a k předmětům chráněným autorským právem zakotvená v § 2358 a násl. Nového OZ. Dle důvodové zprávy k Novému OZ má zařazení úpravy licence do Nového OZ pouze systematický účel. Tato nová úprava licence k předmětům práva duševního vlastnictví má mít pouze obecný charakter a má zastřešovat speciální úpravy licencí k předmětům průmyslového vlastnictví a k předmětům chráněným autorským právem, které jsou podle platného a účinného práva upravené v českém právním řádu samostatně a v rozdílných právních předpisech.[5] Tato obecná úprava licence k předmětům duševního vlastnictví v Novém OZ věcně téměř nemění speciální úpravu licencí, obsažených ve zvláštních předpisech. I přes avizovanou zastřešující úpravu licence v Novém OZ se nicméně některá jeho ustanovení vztahují pouze na licenci k předmětům autorského práva (např.

zvláštní ustanovení pro licenční smlouvu nakladatelskou v § 2384 a násl., zvláštní ustanovení pro práva související s právem autorským a pro právo pořizovatele databáze v § 2387 a násl., odstoupení od smlouvy pro změnu přesvědčení autora v § 2382 atd.).

Skutečný vzájemný vztah ustanovení Nového OZ upravujících licenci a ustanovení speciálních právních předpisů, upravujících různé druhy licencí samostatně, ukáže zřejmě až jejich praktická aplikace.

Závěr

Závěrem lze shrnout, že přínos úpravy Nového OZ, ve spojení s jeho důvodovou zprávou, spočívá, dle mého názoru, ve vymezení postavení autorských práv tím, že je nepodřazuje pod definici věci v právním smyslu.

JUDr. Anna Valeková, advokátní koncipient
autorka působí v advokátní kanceláři MSB Legal, v.o.s.

[MSB Legal, v.o.s.](#)

Radlická 28/663
150 00 Praha 5

Tel.: +420 251 566 005
Fax: +420 251 566 006
e-mail: paha@msblegal.cz

-
- [1] TELEC, I., TŮMA, P., Autorský zákon, komentář, 1. vydání, /C.H.Beck 2007/, str. 5.
[2] ŠVESTKA, J., HULMÁK, M., ŠKÁROVÁ, M., SPÁČIL, J. a kol., Občanský zákoník, komentář, 2. vydání, /C.H.Beck 2009 Praha/, str. 643.
[3] KŘÍŽ, J., HOLCOVÁ, I., KŘEŠŤANOVÁ, V., Autorský zákon, komentář, /Linde Praha 2005/, str. 27.
[4] Důvodová zpráva k návrhu Nového OZ je k dnešnímu dni dostupná na >>> [zde](#).
[5] Úprava licence k předmětům průmyslového vlastnictví je upravena v zákonu č. [513/1991](#) Sb., Obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zatímco úprava licence k předmětům chráněných autorským právem je zakotvena v AZ.

Další články:

- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Pohled přes hranice - natáčení pornografických klipů jako důvod výpovědi z nájmu bytu](#)
- [Nařízení EU o umělé inteligenci a jeho dopady na využití jazykových modelů v advokátní praxi](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)
- [Souhlas s veřejným užíváním pozemku jako překážka nároku na bezdůvodné obohacení - nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2541/25](#)
- [Kupní smlouva bez přesného určení kupní ceny](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 36.: Doložka o mlčenlivosti](#)
- [Detekce podezřelého obchodu v kontextu hazardních her](#)
- [AI omnibus](#)